

Svend Brinkmann & Lene Tanggaard (red.):
Kvalitative metoder – En grundbog
København: Hans Reitzels Forlag. 2010.

Birgitte Ravn Olesen

MedieKultur 2012, 53, 154-156

Published by SMID | Society of Media researchers In Denmark | www.smid.dk

The online version of this text can be found open access at www.mediekultur.dk

Det er virkelig et værk, man giver sig i kast med, når man lukker op for denne bog. Den er opdelt i tre hovedtemaer; Metoder, Tilgange og Perspektiver.

Hovedtemaet "*Metoder*" rummer otte kapitler, der hver behandler en kvalitativ vej til at skabe sit empiriske materiale. Her introduceres (naturligvis) interviews, observation og antropologisk feltarbejde, men også aktionsforskning, fokusgrupper, dokumentanalyse og autoetnografi. Desuden er her et kapitel om evaluering, hvori der på første side står "evaluering (er) i den forstand ikke en arbejdsstil, et paradigme eller en metode, men en måde at skabe en arbejdsopgave på" (p. 165). Jeg undrer mig lidt over dette bidrags placering her, og ville nok have valgt at sætte det under Perspektiver.

I hovedtemaet "*Tilgange*" finder vi ti kapitler, som hver især præsenterer en epistemologisk/ontologisk/teoretisk-funderet analysestrategi. Her introduceres fænomenologi, Grounded Theory og narratologi, samt diskursanalyse, konversationsanalyse og multimodale konstitueringsprocesser i empirisk forskning og til kritisk teori, psykoanalyse, Science and Technology Studies og dekonstruktion.

Vi kommer altså vidt omkring. Strukturen i kapitlerne er gennemgående ret stram; først introduceres vi til den specifikke analysetilgangs baggrund/fremkomst, så til forskellige aktuelle anvendelser og konkrete eksempler på analyse, og endelig er der et resume og en række hovedpunkter.

I hovedtemaet "*Perspektiver*" introduceres kobling af kvantitativ og kvalitativ analyse, kvalitative analyseredskaber, etik, kvalitet og formidling.

Jeg har læst bogen med tanke på at skulle udvikle et kursus for kandidatstuderende i kvalitative analysestrategier. Mit fokus har derfor været på almen læsevenlighed, relevans i udvalget af stof, mulighed for at se forskelle og ligheder på tværs af såvel de tre hovedtemaer som de præsenterede tilgange og indsigtssniveau efter endt læsning af et kapitel.

Hvad angår læsevenlighed, så er bogen stramt redigeret, og det er et stort plus. Kapitlerne inden for de to første temaer har omtrent samme struktur uden at det lader til at have låst forfatterne unødigt. Det vidner den store forskellighed i detaljerings- og abstraktionsniveau om. Alle kapitler afrundes med et resume. Det er en smagssag, om man finder et sådant givende, men det vidner om, at der har været en stærk redaktion på bane. Omvendt er oversættelse af citater ikke konsekvent gennem bogen.

Udvalget af metoder, analysestrategier og perspektiver giver en god indsigt i, hvad der aktuelt arbejdes med på danske universiteter. Jeg kan ikke umiddelbart komme i tanke om noget, som jeg efter endt læsning har savnet. Det er klart, at bogen ikke har et detaljeringsniveau som fx Denzin og Lincolns (2005) *The Sage Handbook of Qualitative Research*, som er lige godt dobbelt så omfangsrig. Til gengæld er den dansk – ikke blot i valg af sprog, men også valget af eksempler, som alle kapitler er rige på, er i vidt omfang danske.

Forfatterne skriver i introduktionen, at de "[...] har valgt at prøve at undgå forskningsmæssige partisankampe og i stedet været inkluderende og præsentere så mange forskellige perspektiver som muligt." (p. 20). Det er en kvalitet samtidig med, at jeg savner, at forfatterne (eller redaktørerne) forholder sig mere eksplicit til forskelle og ligheder. Det er tydeligvis legitimt at lægge afstand til positivistiske, neoliberalistiske forskningspositioner, mens de store epistemologiske og ontologiske forskelle inden for de positioner, som er præsenteret i bogen, nævnes ganske implicit eller forbigås i tavshed. Det gør det sværere for studerende at se forskelle og ligheder på tværs af de positioner, der er præsenteret i bogen. Nogle teoretikere er beskrevet forholdsvis indgående i flere kapitler, fx møder vi Judith Butler i kapitlet om diskursanalyse, i kapitlet om multimodale konstitueringsprocesser i empirisk forskning og i kapitlet om dekonstruktion. Det skyldes naturligvis, at disse tilgange er beslægtede, men hvordan?

Der er heller ikke noget forsøg på at lave koblinger mellem de metoder, der præsenteres i første del og de analytiske tilgange, der præsenteres i anden del. Det er op til læseren selv fx at kunne koble kapitlet om aktionsforskning som metode til kapitlet om kritisk teori som analysetilgang. En positiv undtagelse findes i kapitlet om kvalitet i kvalitative metoder, hvor forfatterne, som også er bogens redaktører, eksplicit inddrager nogle af de tidligere præsenterede metoder og tilgange i deres diskussion af kvalitet. De skriver fx "Kvalitet er ikke nødvendigvis det samme, når man bedriver dekonstruktion, som når man bygger på Grounded Theory." (p. 497). Nej, det tør siges. Faktisk kunne ordet "nødvendigvis" efter min mening godt undværes.

Mange forfattere er tydeligt til stede i deres tekst. Især i kapitlerne om "Metoder" refereres flittigt til egne erfaringer med at bruge den metode, der præsenteres, og denne stil går igen især i de første kapitler i afsnittet om "Tilgange". Nogle forfattere ekspliciterer desuden,

at der er tale om en fortolkning, vurdering og prioritering af stoffet. Eksempelvis skriver forfatteren i kapitlet om diskursanalyse "Mit udgangspunkt er således [...]" (p. 264). På denne måde tydeliggøres, at det ikke er DEN autoritative fortælling om tilgangen, der her introduceres.

Jeg kunne ønske mig, at alle forfattere var blevet bedt om at reflektere over begrænsninger ved den metode/det perspektiv, de hver især præsenterer. Nogle få gør det, men her er ingen fast linje.

Når det er sagt, så skal det pointeres, at jeg synes, hvert kapitel har en fin længde. Typisk er det på ca. 25 sider, hvilket gør det overkommeligt at få læst sig igennem mange perspektiver i løbet af et kursusforløb eller som indgang til projektskrivning.

Endelig er der spørgsmålet om, hvor dyb *indsigt* man får gennem læsning af 25 sider om fx en analysetilgang. Nogle forfattere er meget ambitiøse med, hvor mange informationer om historisk udvikling og forskellige teoretiske positioner inden for tilgangen, de ønsker at præsentere. Det går nogle gange ud over fornemmelsen af, hvordan tilgangen faktisk kan udmøntes i konkrete analysestrategier. Jeg er klart mest begejstret for de kapitler, som giver sig tid til at *vis* analysetilgangen gennem bearbejdningen af et materiale, selvom det kan være på bekostning af, hvor indgående analysetilgangens forskellige indbyrdes positioneringer og historiske udvikling kan blive.

Alt i alt er der tale om et imponerende værk, hvor grundige redaktører har samlet en stærk gruppe forskere, der viser indgående indsigt i det, de skriver om. Bogen indfanger vigtige aspekter ved kvalitativ forskning og demonstrerer, hvor mangfoldige kvalitative metoder og analysetilgange, der findes. Mit bud er, at den kan læses og dermed anvendes såvel på bachelor- som kandidatniveau. Den passende mængde litteraturreferencer gør det muligt for den interesserede læser at finde ud af, hvor hun kan læse videre.

Birgitte Ravn Olesen
Lektor, ph.d.
Institut for Kommunikation, Virksomhed og Informationsteknologier
Roskilde Universitet
bro@ruc.dk